

## РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ

**Дубініна М.В.**, д-р екон. наук, професорка  
*Миколаївський національний аграрний університет*  
<https://orcid.org/0000-0002-3993-0622>

**Анотація.** Досліджено роль бухгалтерської інформації в процесі управління витратами на виноробних підприємствах, розглянуто сучасні підходи до оцінки ефективності виробництва, ґрунтуючись як на національному, так і на міжнародному досвіді. Проаналізовано особливості управлінського обліку в харчовій промисловості, зокрема у виноробстві, а також обґрунтовано необхідність застосування аналітичних інструментів для прийняття стратегічних рішень.

**Ключові слова:** облік витрат, виноробне підприємство, управлінський облік, ефективність, бухгалтерська інформація.

Виноробні підприємства належать до специфічної категорії виробничих структур агропродовольчого сектору, які характеризуються високим рівнем складності внутрішньогосподарських процесів та витратних структур. Така складність зумовлена поєднанням тривалого виробничо-технологічного циклу, необхідністю витримки готової продукції, сезонним характером постачання сировини, а також підвищеною енергоємністю операційних процесів. У цих умовах надзвичайної ваги набуває бухгалтерська інформація, яка виступає не лише засобом фіксації фактів господарської діяльності, а й базовим інструментом управління витратами, формування фінансової стійкості та забезпечення стратегічної адаптації підприємства до динамічних зовнішніх викликів.

Національна практика управлінського обліку на виноробних підприємствах в Україні базується на чинних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, водночас вимагаючи адаптації облікових процедур до галузевих особливостей. Провідні вітчизняні науковці, зокрема Л. М. Чернелевський і Г. Г. Осадча, підкреслюють необхідність інтеграції функцій бухгалтерського обліку та економічного аналізу для ефективної підтримки управлінських рішень у підприємствах харчової промисловості, включно з виноробною галуззю [2]. Йдеться про потребу в створенні внутрішніх інформаційно-аналітичних систем, здатних оперативно реагувати на зміни у витратах і ринковому середовищі.

На міжнародному рівні вагоме місце в аналізі ефективності виноробних підприємств займають підходи, що поєднують бухгалтерські метрики з операційними показниками. Так, дослідження V.J.P.D. Martinho демонструє, що комплексне використання фінансових і нефінансових індикаторів дає змогу

більш точно оцінити продуктивність підприємств виноробної галузі Португалії [1]. Особливістю цього підходу є інтеграція показників ефективності використання ресурсів із традиційними бухгалтерськими формулами, що дозволяє досягти більшої об'єктивності у стратегічному плануванні.

У доповнення до вищенаведених висновків, наукова праця Fragoso та Vieira пропонує багатовимірну модель оцінювання результативності діяльності виноробних підприємств, яка враховує одночасно фінансові, виробничі та організаційні чинники [4]. Дослідники обґрунтовують, що саме такий підхід забезпечує комплексну діагностику ефективності, сприяючи ухваленню стратегічно обґрунтованих управлінських рішень на основі достовірної облікової інформації.

Значну наукову цінність становить дослідження Zhang і Rosentrater, яке розкриває новий аспект – вплив виробничих процесів на екологічну стійкість підприємств виноробної галузі США [3]. У роботі аргументовано, що сучасний управлінський облік має враховувати не лише традиційні економічні параметри, а й екологічні індикатори сталого розвитку. Це зумовлює трансформацію облікових систем у напрямі поєднання економічної доцільності з екологічною відповідальністю, що є визначальним у глобальному контексті розвитку аграрного виробництва.

У сучасних умовах економічної нестабільності та зовнішніх шоків (інфляційні коливання, енергетичні ризики, порушення логістичних ланцюгів) зростає потреба в оперативному, достовірному та адаптивному управлінському обліку. Саме він забезпечує керівників підприємств релевантною інформацією, яка дозволяє здійснювати постійний моніторинг витрат, оптимізувати ресурсне забезпечення, формувати обґрунтовану калькуляцію собівартості продукції та підвищувати прибутковість.

Аналітичне опрацювання даних управлінського обліку сприяє виявленню неефективних ділянок у структурі витрат підприємства. Особливої актуальності набуває застосування обліку за центрами відповідальності, що дає змогу не лише здійснювати контроль за виконанням бюджетів, а й формувати внутрішню мотивацію управлінського персоналу до підвищення ефективності.

У цьому контексті особливу роль відіграють сучасні цифрові технології, зокрема інтегровані ERP-системи, які дозволяють синхронізувати фінансовий і управлінський облік, підвищуючи якість інформаційного забезпечення управління. Такі системи дають змогу автоматизувати облік витрат, формувати сценарні моделі розвитку, проводити прогнозування на основі реальних даних та інтегрувати фінансові модулі з логістичними, маркетинговими й виробничими підсистемами.

Отже, гармонійне поєднання національних облікових традицій і найкращих міжнародних практик дозволяє створити гнучку, аналітично насичену систему бухгалтерсько-управлінського забезпечення, яка сприятиме прийняттю виважених управлінських рішень. Такий підхід є ключовим у контексті забезпечення ефективності, стабільності та конкурентоспроможності виноробних підприємств в умовах глобальних трансформацій.

### Список використаних джерел

1. Martinho, V.J.P.D. Efficiency analysis of the Portuguese wine industry using accounting and operational metrics [Електронний ресурс] / V.J.P.D. Martinho. *ResearchGate*. 2022. URL: [https://www.researchgate.net/publication/359232964\\_Efficiency\\_analysis\\_of\\_the\\_Portuguese\\_wine\\_industry\\_using\\_accounting\\_and\\_operational\\_metrics](https://www.researchgate.net/publication/359232964_Efficiency_analysis_of_the_Portuguese_wine_industry_using_accounting_and_operational_metrics).
2. Чернелевський Л. М., Осадча Г. Г. Управлінський облік на підприємствах харчової промисловості. Навчальний посібник. Київ: Пектораль, 2005. 364 с.
3. Zhang C., Rosentrater K.A. Estimating economic and environmental impacts of red-wine-making processes in the USA // *Fermentation*. 2019. Т. 5, № 3. DOI: 10.3390/fermentation5030077.
4. Fragoso, R., & Vieira, A. A. C. (2022). Efficiency analysis of the Portuguese wine industry using accounting and operational metrics. *Results in Engineering*, 14, 100389. <https://doi.org/10.1016/j.rineng.2022.100389>

**Анотація.** The role of accounting information in the process of cost management at wineries is studied, modern approaches to assessing production efficiency are considered, based on both national and international experience. The peculiarities of management accounting in the food industry, in particular in winemaking, are analyzed, and the need to use analytical tools for strategic decision-making is substantiated.

**Ключові слова:** cost accounting, winery, management accounting, efficiency, accounting information.

УДК 657.3:658.15

DOI 10.31521/978-617-7149-86-5-90

## ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ: ПІДХОДИ, ВІДОБРАЖЕННЯ У ЗВІТНОСТІ ТА ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ

Лугова О.І., канд. екон. наук, доцентка

Миколаївський національний аграрний університет

<https://orcid.org/0000-0003-4432-0295>

**Анотація.** Розглянуто основні підходи до формування фінансового результату підприємства відповідно до вимог національних стандартів бухгалтерського обліку. Досліджено вплив елементів облікової політики на визначення фінансового результату. Узагальнено практичні інструменти, які можуть бути застосовані для обґрунтованої оптимізації фінансового результату з урахуванням законодавчих норм та економічної доцільності.

**Ключові слова:** фінансовий результат, прибуток, збиток, звітність, облікова політика, амортизація, запаси, резерви, курсові різниці.

Фінансовий результат підприємства відображає наслідки здійснення господарської діяльності протягом звітного періоду та виражається у формі прибутку або збитку. У межах системи бухгалтерського обліку цей результат формується шляхом зіставлення доходів і витрат, що є базисом для аналітичної оцінки ефективності управління ресурсами та прийняття стратегічних рішень, зокрема у сфері оподаткування та інвестування.

Під час підготовки фінансової звітності фінансовий результат